

КУЛІ-ІВАНЧЕНКО КСЕНІЯ КОСТЯНТИНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИКОНАВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАМОВЛЕННЯ

Соціальне замовлення — це організаційно-правовий механізм договірної взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських організацій для задоволення соціальних потреб населення в інноваційний спосіб.

Предметом договору на соціальне замовлення може бути або надання послуг, або виконання робіт для певних бенефіціарів. Таким чином, сторони цього договору можуть називатись або замовник і виконавець (як передбачено у Цивільному кодексі для договору про надання послуг) [1], або замовник і підрядник (як передбачено у Цивільному кодексі для договору підряду [1]).

З огляду на законодавство про соціальне замовлення та практику укладання договорів на соціальне замовлення, сторони цього договору іменують «замовник» та «виконавець».

Отже, замовником у договорі на соціальне замовлення є орган місцевого самоврядування (що є одним із видів органів публічної влади), а виконавцем — громадська організація (що є одним із інститутів громадянського суспільства). Думається, це є важливим тому, що сприяє т.зв. міжсекторній взаємодії.

Дослідники пропонують здійснювати поділ суспільства на сектори, де «перший сектор» становлять органи публічної влади, «другий сектор» — комерційні організації (підприємства, установи тощо), а «третій сектор» — так звані «неурядові організації» (некомерційні, неприбуткові організації) [2, с. 71-82]. Представники першого та третього секторів, як правило, і є сторонами договорів на соціальне замовлення.

Уявляється, залучення інститутів другого сектору є плідним тільки у випадках:

додаткового фінансування договору на соціальне замовлення (тоді інститут другого сектора разом з органом публічної влади є замовниками);

необхідності надання послуг або виконання робіт, що підлягають ліцензуванню (у такому випадку здебільшого залучення інституту третього сектора є неможливим тому, що за ліцензійними умовами на провадження певного виду робіт або надання певного виду послуг ліцензії видаються лише інститутам другого сектора).

Законодавство України про соціальне замовлення надає можливість охарактеризувати ознаки виконавців соціального замовлення. На

підставі абз. 2 і 6 п. 2 Порядку здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів, виконавцем соціального замовлення є недержавні юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги на підставі договору про залучення бюджетних коштів для надання соціальних послуг [3]. У цьому дослідженні має місце розуміння соціального замовлення тільки як механізму, за допомогою якого можуть надаватися соціальні послуги.

Таким чином, законодавство України про соціальне замовлення у частині визначення виконавця договорів на соціальне замовлення потребує уточнення. Виконавцями соціального замовлення мають бути, за певними виключеннями, лише інститути громадянського суспільства – в першу чергу, громадські організації, оскільки вони є неприбутковими організаціями (не мають на меті отримання прибутку для розподілу між членами організації).

Думається, виключення пов'язані з необхідністю надання послуг чи виконання робіт, які потребують ліцензування.

З одного боку, ліцензування є певною гарантією того, що у виконавця договору на соціальне замовлення є певні фахівці, майно, досвід тощо для виконання доручених йому робіт чи для надання послуг. У літературі вже висловлювалася думка про те, що з метою забезпечення прозорості у сфері надання соціальних послуг та захисту прав користувачів соціальних послуг є необхідним впровадити ліцензування професійної діяльності з надання соціальних послуг [4].

Так, Ю.В. Горемикіна зазначає, що «через ліцензування захист прав користувачів має здійснюватися так: спочатку організацію, яка прагне надавати соціальні послуги, слід перевірити на відповідність стандартним вимогам, а потім здійснюється регулярний моніторинг діяльності організації. Організації, які змогли отримати ліцензії, зможуть мати і доступ до державного фінансування соціальних послуг шляхом участі в тендерах, або, як користувачі, нормативно обумовленої або іншої матеріальної підтримки своєї діяльності з боку держави» [5].

З іншого боку, ліцензування не є гарантією того, що послуги будуть надані належним чином, у належний термін та належної якості. Так, Закон України від 1 червня 2006 р. «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» визначає ліцензію як «ліцензія – запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань про рішення органу ліцензування щодо наявності у суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню» [6], тобто ліцензія тільки засвідчує право виконувати певні роботи та надавати певні послуги, і її наявність не запобігає неналежному виконанню договору на соціальне замовлення.

Однак, надавати послуги та виконувати роботи, що підлягають ліцензуванню, відповідно до чинного законодавства можна лише за наявності ліцензії. А громадські організації навіть за організаційно-правовою формою часто не відповідають ліцензійним умовам, і тому не в змозі отримати ліцензію. Думається, якщо договір на соціальне замовлення передбачає надання послуг чи виконання робіт, які підлягають ліцензуванню, до його виконання можуть залучатися не тільки інститути громадянського суспільства. Виконавцями у такому разі будуть особи, що мають необхідну ліцензію.

Підсумовуючи зазначити, слід підкреслити, що виконавцем за договором на соціальне замовлення є громадська організація, насамперед. Слід враховувати, що може мати місце множинність осіб з боку виконавця: у разі необхідності надання послуг чи виконання робіт, які потребують ліцензування, співвиконавцем договору на соціальне замовлення повинен бути разом із громадською організацією і суб'єкт господарювання, що має відповідну ліцензію.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40. — Ст. 356.
2. Мішина Н.В. Компаративістське дослідження у конституційному праві / Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. / [М.П. Орзіх, М.В. Афанасьєва, В.Р. Барський та ін.] ; за ред. М.П. Орзіха — К. : Юрінком Інтер, 2011. — С. 71—82.
3. Про затвердження Порядку здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів : Постанова Кабінету Міністрів України № 324 від 29 квітня 2013 р. // Офіційний вісник України. — 2013. — № 36. — Ст. 1265.
4. Сивак А.В. Роль недержавних організацій у системі надання соціальних послуг в Україні / А.В. Сивак [Електронний ресурс] // Веб-сайт Центру перспективних соціальних досліджень Міністерства соціальної політики України. — Режим доступу : http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=271:2013-04-04-05-55-07&catid=40:2013-01-08-19-57-05&Itemid=43
5. Горемикіна Ю. Проблеми розвитку та реформування соціальних послуг в Україні / Ю. Горемикіна // Механізм регулювання економіки. — 2010. — № 3, Т. 2. — С. 53—58.
6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // Відомості Верховної Ради України. — 2015 р. — № 23. — Ст. 158.